



SOTSIAALMINISTEERIUM

Võrdse kohtlemise seaduse ja soolise võrdõiguslikkuse seaduse ühendamise analüüs

Kaisa Knight

Sotsiaalministeerium

September 2022

ÕIGUSKAITSE

Probleem I
Õigusselgus (kaks
seadust erineva
kohaldamisalaga)

Lahendusvariant I
SoVS ja VõrdKS
ühendamine

Lahendusvariant II
SoVS ja VõrdKS
kohaldamisala
ühtlustamine

Probleem II
Voliniku sõltumatus
ja tõhusus

Lahendusvariant I
Volinik õiguskantsleri alla

Lahendusvariant II
Voliniku sõltumatuse ja
volituste suurendamine

Probleem I

Õigusselgus

- ❖ Võrdsuspoliitika valdkonda reguleerivad kaks seadust – SoVS ja VõrdKS – millel erinev kohaldamisala
- ❖ Soo alusel diskrimineerimine on keelatud kõigis ühiskonnaelu valdkondades, teiste tunnuste alusel vaid teatud valdkondades
- ❖ Hierarhia erinevate tunnuste vahel VõrdKS-is
- ❖ Samas PS § 12 sätestab üldise võrdsuspõhiõiguse
- ❖ Intersektsionaalne lähenemine raskendatud
- ❖ Madal teadlikkus õigustest – õigusselgusetus võib raskendada teadlikkuse tõstmist

Probleem I lahendusvariandid

Seaduste ühendamine

- ❖ Ühendamine võiks luua õigusselgust ja aidata kaasa interseksionaalsele lähenemisele
- ❖ Samas vaja sellisel juhul ka ühtlustada kohaldusalad
- ❖ Siiski peaksid jääma erinevused edendamise koha pealt – nt andmete kogumine
- ❖ Soolise võrdõiguslikkuse edendamine erineb loomu poolest mitmekesisuse edendamisest

Kohaldamisala ühtlustamine

- ❖ VõrdKS-i kohaldusala laiendamine samale tasemele SoVS-iga, st diskrimineerimise keelamine kõigi VõrdKS-is loetletatud tunnuste alusel kõigis ühiskonnaelu valdkondades
- ❖ Ühtlustaks kõikide gruppide ligipääsu õiguskaitsele
- ❖ Viiks seadusandluse vastavusse PS-ga
- ❖ Säilitaks kaks erinevat seadust neile teatud omaste erinevustega

Probleem II

Voliniku sõltumatus ja tõhusus

- ❖ Diskrimineerimisjuhtumite puhul saab pöörduda võrdõigusvoliniku ning õiguskantsleri poole, kellel on erinevad pädevused
- ❖ Õiguskantsleril põhiseadusest tulenev sõltumatus, kuid võrdõigusvoliniku sõltumatust võib pidada problemaatiliseks – volinik on ametisse nimetatud sotsiaalministri poolt ja tema eelarve on Sotsiaalministeeriumi all
- ❖ Volinik ei osale ohvrite abistamiseks kohtumenetluses ega anna õiguslikult siduvaid arvamusi (Euroopa Komisjoni 2018. aasta soovitus)
- ❖ Korduvalt on tähelepanu juhitud voliniku ressursipuudusele

Probleem II lahendusvariandid

Volinik ÕK koosseisu

- ❖ Suurendaks sõltumatust ÕK tasemele?
- ❖ Kulude vähendamine?
- ❖ Õigusselgus – üks asutus, mille poole abi saamiseks pöörduda
- ❖ Ohukohad – võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse teema nähtavuse kadumine, ÕK mandaatide konflikt

Voliniku sõltumatuse ja pädevuse laiendamine

- ❖ Muuta voliniku ametisse määramise korda
- ❖ Sätestada voliniku võimalus pöörduda kohtusse
- ❖ Anda volinikule volitused teha siduvaid otsuseid?
- ❖ Või viia läbi lepitusmenetlust?
- ❖ Sätestada piisava rahastuse nõue voliniku ülesannete täitmiseks

Teised riigid

- ❖ Analüüsitud on Taani, Hollandi, Soome, Rootsi praktikat.
- ❖ Enamikes riikides on võrdsuspoliitika valdkond reguleeritud erinevate seaduste poolt.
- ❖ Euroopa Komisjoni (EK) andmetel on umbes pooltes liikmesriikides võrdõiguslikkuse asutustel mitu mandaati – lisaks võrdõiguslikkuse mandaadile näiteks riiklik inimõiguste institutsioon (NHRI) või ombudsman.
- ❖ EK hinnangul võivad mitme mandaadiga asutuse eelised hõlmata võimalikku sünergiat ja vastastikust õppimist, kulude kokkuhoidu, ohvrite jaoks lihtsamat kättesaadavust ühtse kontaktpunkti kaudu.
- ❖ Teisest küljest hõlmavad väljakutsed konkurentsi ressursside pärast erinevate mandaatide vahel ja võrdõiguslikkuse mandaadi puudumist ja/või prioriteetsuse ja nähtavuse kaotamist võrreldes teiste mandaatidega.

Edasised sammud

- ❖ Analüüs on olukorra ja võimaluste kaardistus ning alus edasisteks aruteludeks
- ❖ Järgnevad kohtumised strateegiliste partneritega ja analüüsi täiendamine
- ❖ Novembris avalikustatakse Euroopa Komisjoni võrdõigusasutuse direktiiv, millest tulenevad kohustused seavad analüüsi ja tuleviku vaated uude valgusesse



SOTSIAALMINISTEERIUM

Täna!

Kaisa Knight

Kaisa.Knight@sm.ee